

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет

Кафедра української філософії та культури

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
філософського
факультету

Дмитро НЕЛИНА

«17» вересня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УКРАЇНОЗНАВЧІ СТУДІЇ

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

10 «Природничі науки
104 «Фізика та астрономія»
перший (бакалаврський)
«Фізика та астрономія»
обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2021/2022</u>
Семестр	1-2
Кількість кредитів ECTS	8
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Вдовиченко Георгій Валерійович, д.філос.н., доцент кафедри української філософії та культури

Пролонговано: на 20²²/20²³ н.р. Г.М.Малайкова («31»⁰⁸ 20²¹ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ - 2021

Розробники: Вдовиченко Георгій Валерійович, д. філос. н., доцент кафедри української філософії та культури

Затверджено

«27» серпня 2021 р.

Зав. кафедри української філософії та культури

 (Русин М.Ю.)

Протокол № 1 від «27» 08 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол № 2 від «31» серпня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії (Маслікова І.І.)

«31» серпня 2021 р.

*Применовано на 2021-23 н.р. - Тер. п. 2 від 31.08.2022
Маслікова І.І. *

Схвалено науково-методичною комісією фізичного факультету

Протокол № 6 від «17» вересня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії (Оліх О. Я.)

«   » _____ 2021 р.

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечення стійкої системи теоретичних та практичних знань із вивчення українознавчої проблематики в культурологічних дослідженнях учених та викладачів вітчизняних академічних інститутів, вишів, наукових гуртків і товариств ХІХ – поч. ХХІ ст., що уможливить розуміння студентами історії вітчизняних українознавства і культурології для виконання ними їх фахових обов'язків за обраною спеціальністю.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти повинні **знати** головні етапи та специфіку вітчизняного і світового історико-культурного процесу; класичні та сучасні культурологічні теорії і методи досліджень, зокрема філософії культури, основні їх поняття та категорії.

2. Вміти віднаходити та тлумачити інформацію про культурні явища, процеси і події в українських науковому, культурному і суспільно-політичному житті, застосовувати категорії наук про культуру в культурологічному вивченні українознавчої проблематики.

3. Володіти елементарними навичками наукового дослідження і керування інформацією; критичних ставлення до та прогнозування політичних, культурно-мистецьких і інших подій і явищ; задіяння іншомовних фахових культурфілософських і культурологічних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: навчальний курс «Українознавча проблематика в культурологічних дослідженнях» належить до дисциплін вільного вибору здобувачів освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю № 034 «Культурологія» та викладається на восьмому семестрі навчання. Він знайомить студентів із усіма етапами розвитку, чільними розробниками та здобутками дослідження українознавчої проблематики у культурологічних студіях як викладачів і науковців українських світських та духовних вишів, наукових гуртків і товариств ХІХ – поч. ХХІ ст., так і академічних вчених з УАН, ВУАН та НАН України, зокрема з Інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України, у ХХ – на поч. ХХІ ст. Поруч із відповідною проблематикою у студіях викладачів і науковців Львівського, Київського, Харківського національних університетів та ін. вишів, зокрема НаУКМА, як і їх попередників у стінах цих та ін. навчальних закладів, як-от Львівської духовної семінарії та Київської духовної академії, зокрема: М. Максимовича, М. Драгоманова, М. Костомарова, Я. Головацького, у курсі висвітлено і здобутки їх колег-науковців І. Вагилевича, І. Франка, Лесі Українки й ін. Не менш важливими є плідні здобутки вивчення українознавчої проблематики у вітчизняних академічних культурологічних студіях 1918 – 20-их рр. ХХІ ст., як-от ученими з Історичної секції ВУАН та пов'язаних із нею інших історичних установ академії, у першу чергу Михайлом і Катериною Грушевськими. Призабутим вагомим внеском до дослідження українознавчої проблематики є культурфілософський доробок професорів філософії УІМЛ, академіка ВУАН В. Юринця і член-кор. ВУАН П. Демчука, як і ідейних наступників цих чільних діячів «філософського фронту» епохи «Розстріляного Відродження» - творців Київської філософської школи другої пол. ХХ ст., академіків АН УРСР: Д. Острянина, П. Копніна, В. Шинкарука, М. Поповича, С. Кримського, В. Горського та ін. Не менш значним є відповідний внесок їх академічних колег – учасників українського правозахисного руху 50-х – 80-х рр. ХХ ст. В. Лісового, Л. Плюща, Є. Сверстюка та ін.

Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань про етапи історії розроблення українознавчої проблематики в культурологічних студіях відомих і призабутих вітчизняних викладачів та науковців ХІХ – поч. ХХІ ст. У результаті навчання студенти мають засвідчити опанування масиву знань із цього курсу і підтвердити здобуті навички його використання у дослідженнях на високому фаховому рівні.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних (загальних та фахових) компетентностей

ЗК 12. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ФК 24. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	Українознавча проблематика студій вітчизняних культурологів з вишів, наукових гуртків і товариств XIX ст. - початку XXI ст. Аматорсько-прото- академічний, теоретико-ідеологічний та фундаментальний етапи вивчення цієї проблематики. Її дослідники із духовних, світських вишів, наукових гуртків і товариств УНР, Української держави, УСРР (УРСР), України та з української діаспори у світі у XIX – на поч. XXI ст.	Лекції, самостійна робота	Конспект, підсумкова контрольна робота	10
1.2	Українознавча проблематика етапу аматорсько-протоакадемічних студій XIX - 10-их рр. XX ст. (Російська та Австро-Угорська імперії, ін. країни). Українознавча проблематика етапу теоретико-ідеологічних студій кінця 10-х - 80-х рр. XX ст. (УНР та ЗУНР, Українська держава, УРСР і діаспора Українознавча проблематика етапу фундаментальних студій 90-х рр. XX ст. – 20-х рр. XXI ст. (Україна і світ).	Лекції, самостійна робота	Конспект, підсумкова контрольна робота	7

1.3	Українознавча проблематика студій вітчизняних академічних учених XIX ст. - поч. XXI ст.: етапи дослідження, чільні розробники, головні здобутки. Українознавча проблематика студій Української академії наук: 1918-1921 Українознавча проблематика студій учених Всеукраїнської академії наук у Києві: 1921-1936 рр. Українознавча проблематика в студіях учених АН УРСР: 1936-1991 рр. Українознавча проблематика в студіях учених НАН України: 1991 р. - 20-і рр. XX ст.	Лекції, самостійна робота	Конспект, підсумкова контрольна робота	8
1.4	Українознавча проблематика студій учених історичної секції Української академії наук. Професори філософії, акад. ВУАН В. Юринець і член-кор. ВУАН П. Демчук. Внесок Інституту філософії ім. Г. Сковороди АН УРСР до українознавчих студій. Київська філософська школа др. пол. XX ст. та її творці - розробники проблематики українознавства в культурологічних студіях: Д. Острянин, П. Копнін, В. Шинкарук, С. Кримський, В. Лісовий М. Попович, В. Горський та ін.	Лекції, семінари, самостійна робота	Дослідження, есе, конспект, підсумкова контрольна робота	15
	Вміти:			
2.1	Пояснювати етапи вивчення в XIX – XXI ст. українознавчої проблематики культурологічних студій у вишах, наукових гуртках та товариствах на основі аналізу курсу та текстових і візуальних джерел	Лекції, семінари, самостійна робота	дослідження, есе, конспект, підсумкова контрольна робота	10
2.2	Визначити чільні підходи до оцінки аналізу українознавчої проблематики в культурологічних студіях учених і викладачів УНР, ЗУНР, Української держави, УРСР, України, української діаспори у світі і вміти пояснити їх на основі матеріалів курсу	Лекції, семінари, самостійна робота	дослідження, есе, конспект, підсумкова контрольна робота	10

2.3	З'ясовувати сутність і ідейні витоки українознавчої проблематики у культурологічних академічних студіях українських учених і вміти тлумачити їх в світлі оцінки як україномовних, так і іншомовних текстових та візуальних джерел	Лекції, семінари, самостійна робота	дослідження, есе, конспект, підсумкова контрольна робота	10
2.4	Визначити підходи до оцінки змісту українознавчої проблематики студій вітчизняних культурологів на основі дослідження основних та додаткових матеріалів курсу і інших джерел	Лекції, семінари, самостійна робота	дослідження, есе	10
Комунікація:				
3.1	Застосовувати фахову міжнародну термінологію та іноземні мови для аналізу історії розроблення вченими України українознавчих проблем у їх культурологічних студіях XIX - поч. XXI ст.	Семінари, самостійна робота	дослідження, есе	5
3.2	Змога професійного комунікування в міжнародній науковій спільноті з питань вивчення історії розроблення українознавчих проблем у студіях з культурології академічними ученими України XX – поч. XXI ст.	Семінари, самостійна робота	дослідження	5
Автономність та відповідальність:				
4.1	Засвідчити високий фаховий рівень, професійну добросовісність в процесі аналізу історії розроблення вченими України українознавчих проблем у їх культурологічних студіях XIX - поч. XXI ст.	Семінари, самостійна робота	дослідження, есе	5
4.2	Виявляти творчу спроможність до фахового саморозвитку у аналізі і вивченні тем курсу, зокрема для їх використання у викладанні курсів з культурології	Семінари, самостійна робота	дослідження, есе	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	4.1	4.2
Програмні результати навчання												
ПРН18. Володіти державною та іноземною мовами на рівні, достатньому для усного і письмового професійного спілкування та презентації результатів власних досліджень.									+	+	+	+
ПРН19. Знати та розуміти необхідність збереження та примноження моральних, культурних та наукових цінностей і досягнень суспільства.	+	+	+	+	+	+	+					
ПРН20. Знати і розуміти свої громадянські права і обов'язки, як члена вільного демократичного суспільства, мати навички їх реалізації, відстоювання та захисту.					+	+	+	+				

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (**знання 1.1 – 1.4**), що складає 40% від загальної оцінки, та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (**вміння 2.1-2.4**); (**комунікація 3.1-3.2**); (**автономність та відповідальність 4.1-4.2**), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. **Самостійна робота (конспект текстів):** РН 1.1.-1.4, 2.1. – 12 / 20 балів
2. **Самостійна робота – (дослідження):** РН 1.4, 2.1, 2.2, 2.3., 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 – 18 / 30 балів
3. **Самостійна робота – (есе):** РН 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 4.1, 4.2 – 18 / 30 балів

Кількість балів під час навчального періоду формують бали, отримані здобувачем у процесі засвоєння матеріалу з усього навчального курсу. Загальна оцінка під час навчального періоду складаються із балів, отриманих за три види самостійної роботи: конспект текстів-першоджерел, письмову роботу-дослідження і написання есе. Всі ці види робіт за семестр мають у підсумку:

- в максимальному вимірі 80 балів
- в мінімальному вимірі 48 балів

Підсумкова контрольна робота в письмовій формі – РН 1.1.-1.4., 2.1., 2.2., 2.3. – 12 / 20 балів

Підсумкове оцінювання у формі заліку:

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів за систематичну роботу протягом семестру з урахуванням підсумкової контрольної роботи. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критичний мінімум – 60 балів, для одержання заліку необхідно обов'язково відпрацювати пропущені теми в письмовій формі та здати/надіслати електронною поштою викладачу.

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестрову роботу (мінімум 48, максимум 80 балів) та підсумкової контрольної роботи (мінімум 12, максимум 20 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Підсумкова контрольна робота	Підсумкова оцінка
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 балів	Max – 80 балів
Самостійна робота	До теми 1: Самостійна робота з текстами – конспект 5 текстів (Додаток самостійної роботи студента) до кінця жовтня	«2» x 6 = 12	«2» x 10 = 20
	До теми 2. «Українознавчі теми та питання культурологічної думки другої пол. XIX ст.» Самостійне дослідження (Додаток самостійної роботи студента) до кінця жовтня	«18» x 1 = 18	«30» x 1 = 30
	До теми 9: Написання есе на тему «Українознавча проблематика в розвитку культурології у незалежній Україні: здобутки і перспективи»(Додаток самостійної роботи студента) до кін. листопада	«18» x 1 = 18	«30» x 1 = 30
Підсумкова контрольна робота	До тем 1 - 9	“12” x 1 = 12	“20” x 1 = 20
Підсумкова оцінка з дисципліни		60	100

Критерії оцінювання:

1. Самостійна робота (конспект першоджерел):

2 бали – студент опрацював необхідний текст із цитуванням та відповідними власними зауваженнями та поясненнями,

1 бал – студент законспектував текст без цитувань та пояснень.

3. Самостійна робота – (есе та дослідження):

30 – 20 балів – студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність і незаангажованість проведеного дослідження.

19 – 10 балів - студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його

презентує, але недостатньо його аргументує, в цілому розкриває зміст поставленого завдання та використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність свого дослідження.

9 – 6 балів – студент у цілому володіє матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідні джерела, а його робота містить суттєві неточності.

5 – 0 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно і поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань, в його роботі присутні суттєві помилки і він не демонструє самостійність у виконанні завдання.

3. Підсумкова контрольна робота:

20 – 15 балів – студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність і незаангажованість проведеного дослідження.

14 – 10 балів – студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але недостатньо його аргументує, в цілому розкриває зміст поставленого завдання та використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність свого дослідження.

9 – 6 балів – студент у цілому володіє матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідні джерела, а його робота містить суттєві неточності.

5 – 0 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно і поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань, в його роботі присутні суттєві помилки і він не демонструє самостійність у виконанні завдання.

7.3.Шкала відповідності:

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Частина 1. Українознавча проблематика в студіях вітчизняних культурологів з духовних і світських вишів, наукових гуртків та товариств ХІХ – поч. ХХІ ст.				
1	Тема 1. Українознавча проблематика в студіях вітчизняних культурологів з вишів, наукових гуртків і товариств ХІХ ст. - поч. ХХІ ст.: етапи дослідження, чільні розробники і здобутки	8	8	8
2	Тема 2. Українознавча проблематика в студіях аматорсько-протоакадемічного етапу: ХІХ ст. - 10-і рр. ХХ ст.	8	8	8
3	Тема 3. Українознавча проблематика в студіях теоретико-ідеологічного етапу: кін. 10-х - 80-і рр. ХХ ст.	8	8	8
4	Тема 4. Українознавча проблематика в студіях фундаментального етапу: 90-і рр. ХХ ст. – 20-і рр. ХХІ ст.	6	6	6
	Самостійна робота з текстами (конспекти)			30
	Всього за 1-й семестр	30	30	60
Частина 2. Українознавча проблематика у вітчизняній академічній культурології: від Української академії наук до Національної академії наук України				
5	Тема 5. Українознавча проблематика в студіях вітчизняних академічних учених ХІХ ст. - поч. ХХІ ст.: етапи дослідження, чільні розробники і здобутки	6	6	6
6	Тема 6. Українознавча проблематика в студіях учених Української академії наук: 1918 – 1921 рр.	6	6	6
7	Тема 7. Українознавча проблематика в студіях учених Всеукраїнської академії наук у Києві: 1921 р. – 1936 р.	6	6	6
8	Тема 8. Українознавча проблематика в студіях учених академіків з 1936 р. по 1991 р.	6	6	6
9	Тема 9. Українознавча проблематика в розвитку культурології у незалежній Україні: здобутки і перспективи	6	6	6
	Самостійна робота з текстами (конспекти)			30
	Всього за 2-й семестр	30	30	60
	ВСЬОГО	60	60	120

Загальний обсяг - 240 год., в тому числі:

Лекцій - 60 год.

Семінари - 60 год.

Самостійна робота - 120 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова)

1. Вдовиченко Г. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Історія філософії України» для студентів філософського факультету / Г. В. Вдовиченко. – Київ: Дільниця оперативної поліграфії філософського факультету, 2008. – 54 с.
2. Вдовиченко Г.В. Розділ 6. Сучасна культурологія перед викликом глобальних проблем / Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. А. Є. Конверського. - Харків : Фоліо, 2013. - С. 777-863.
3. Національна академія наук України, 1918 – 2008: до 90-річчя від дня заснування / гол. ред. Б. Є. Патон та ін. – Київ: Вид-во КММ, 2008. – 624 с.

Додаткова

1. Вдовиченко Г.В. Культурфілософська спадщина філософів УСРР епохи «Розстріляного Відродження»: монографія / Г. В. Вдовиченко. – Київ.: ВПЦ «Київський університет», 2015. – 511 с.
2. Від Тимчасового Комітета для заснування Національної Бібліотеки Української Держави в м. Києві. – Київ: Друкарня А. І. Гросмана, 1918. – 8 с.
3. Гончаренко М. Дорогами західного світу / М. В. Гончаренко - Київ: Наукова думка, 1967. – 196 с.
5. Діяльність Історичної секції Всеукраїнської Академії Наук та зв'язаних з нею історичних установ академії в році 1926. – Київ: Друкарня ВУАН, 1928. – 34 с.
6. Діяльність Історичної секції Всеукраїнської Академії Наук та зв'язаних з нею історичних установ академії в році 1928. – Київ: Друкарня ВУАН, 1930. – 40 с.
7. Ідея культури: виклики сучасної цивілізації / Є.К. Бистрицький, С.В. Пролеєв, Р.В. Кобець, Р.В. Зимовець. - Київ, «Альтерпрес», 2003. – 192 с.
8. Історія Академії наук України, 1918 – 1923: документи і матеріали / упор. В. Г. Шмельов та ін., відп. ред. П. С. Сохань та ін. – Київ: Наук. думка, 1993. – 575 с.
9. Історія Національної академії наук України, 1924 – 1928: документи і матеріали / відп. ред. О. С. Онищенко та ін. – Київ: НБУВ, 1998. – 762 с.
10. Історія Національної академії наук України. 1956-1960: В 2-х чч. // Л. М. Яременко та ін. – Київ: НБУВ, 2015 – 2016.
11. Історія української філософії: Підручник / С. В. Бондар, Г. В. Вдовиченко, Н. Ю. Кривда та ін. – Київ: Академвидав, 2008. – 624 с.
12. Кислюк К. Наукові дослідження української культури: проблема періодизації / К. В. Кислюк / Культура України. - 2011. – Вип. 32.
13. Кримський С. Про софійність, правду, смисли людського буття: Збірник науково-публіцистичних і філософських статей. – Київ : НАНУ, 2010. 464 с.
15. Лісовий В. Спогади. Поезії // Упор. Н. Вельбовець, В. Лісова, Л. Туровець-Лісова. – Київ : Смолоскип, 2014. 664 с.
16. Плющ Л. У карнавалі історії: Свідчення / Л. Плющ. – Київ: Факт, 2002. – 632 с.
17. Попович М. Нарис історії культури України / М. Попович. – Київ: АртЕк, 1998. – 728 с.
18. Попович М. Червоне століття / Мирослав Попович. – Київ: АртЕк, 2005. - 888с.
19. Табачковський В. У пошуках невтраченого часу (Нариси про творчу спадщину українських філософів-шістдесятників) / В. Табачковський. – Київ: ПАРАПАН, 2002. – 298 с.